

DOPISY PŘÍTELI
list č.14

Milý příteli,

tážeš se - asi jako mnozí v naší zemi - jak lze chápat a hodnotit, když význačný signatář Charty 77 se chce vystěhovat z republiky. Tato otázka se stala aktuální, když nedlouho po prohlášení rak. kancl. Kreis-keho naše úřady prý nabídly několika prominentním chartistům vystěhovávání. Tehdy se všichni odmítli, později se přihlásil filosof Menert, kterému ovšem úřady nabídku neučinily a nyní přibyli další uchazeči. Tvůj zájem je soustředěn hlavně na známého politika býv. tajemníka právní komise ÚV KSČ a později tajemníka ÚV KSČ; tážeš se, co vlastně odchod takového muže do exilu znamená sám o sobě a co může znamenat pro situaci Charty a chartistů.

Řekl bych, že sám fakt odchodu do emigrace nemůže být legitimně odsuzován; právo na opuštění vlastní země právě tak jako právo do vlastní země se zase vrátit je základním lidským a občanským právem. Co však může a musí být zhodnoceno a posuzováno, jsou důvody, proč určitý člověk emigruje. Právě tyto důvody by měly obstát před kritickým pohledem a prověřením. Aby však bylo možné je posoudit, musely by být formulovány. Politik však málokdy může a chce plně vyjasnit důvody, které ho vedou k určitému rozhodnutí; navíc žijeme dnes v situaci, kdy se vůbec málokdo odváží být zcela otevřený. Proto je v současné chvíli nemožné dostatečně porozumět a posoudit, zda je Mlynářův odchod hlouběji oprávněn. To může ukázat teprve budoucnost. Nicméně můžeme celou otázku probrat na obecné rovině.

Politik, který odchází sice pod silným tlakem, ale nikoliv přímo z donucení (jako vyhnanec) do emigrace, tak může učinit zásadně ze dvou možných důvodů: buď na svůj politický program a politickou linii resignuje anebo se rozhodl jej realizovat jinými prostředky a na jiných základech. Povšimněme si nejprve první možnosti. Lidsky je naprosto pochopitelné, když člověk třeba i po slibných začátcích pocítí, že překážek a protivenství je náhle příliš mnoho, že rizika jsou veliká a že další cesta je tak náročná, že to přesahuje jeho síly a možnosti. Každý by měl sám nejlépe vědět, ~~na~~ na co stačí; nebylo by spravedlivé, kdybychom chtěli házet někomu na krk břemena, na která se necítí, anebo mu odmítat právo ta břemena složit, když zjistil, že jsou příliš těžká. Předpokladem je ovšem slušný, solidní způsob, jakým se člověk k věci postaví a jakým se z event. již přijatých závazků vyváže. Nemám nikomu za zlé, že se rozhodl nepodepsat Chartu 77; jedna věc je ovšem nepodepsat a jiná věc je podepsat a pak zase odvolat.

Že uprostřed palby nejtěžšími kusy odvolal jediný signatář, to je na české poměry vlastně malý zázrak.

Ovšemže politik, který od počátku představuje jednoho z čelných funkcionářů Charty, tím na sebe vzal také jistý závazek. Jestliže se rozhodne opustit zemi, znamená to, že svému závazku nedostojí, alespoň ne v původním smyslu a plnosti. Program Charty 77 je od počátku pokusem o uplatňování a upevňování zákonnosti a o prohloubení respektu k lidským a občanským právům a svobodám v této zemi; v jednom z prvních dopisů jsem Ti napsal, proč jsem přesvědčen, že tento zápas o zachování zákonů proklamujících a garantujících lidská a občanská práva, je možno vy-